

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Мартиненко Людмили Миколаївни
на тему: «Стратегічні орієнтири розвитку
страхового ринку України»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Актуальність обраної теми дисертації.

Страховий ринок виступає важливою складовою фінансового сектора економіки України; його стан багато в чому визначає вирішення тих соціально-економічних завдань, які стоять перед державою на шляху ринкових перетворень. Досвід провідних країн світу доводить, що страхування є універсальним інструментом, створеним людством для забезпечення страхового захисту. Крім того, воно сприяє залученню в економіку країни довгострокових інвестиційних ресурсів, тим самим сприяючи активізації підприємницької діяльності. Створення сприятливих умов для розвитку страхування в Україні потребує проведення глибоких теоретичних досліджень та надання наукових рекомендацій, які можуть стати важливим чинником практичного використання потужного потенціалу страхування у вирішенні соціально-економічних проблем суспільства.

В дисертаційній роботі автор ставить за мету обґрунтування теоретико-методичних засад та розробку практичних рекомендацій щодо формування стратегічних орієнтирів розвитку страхового ринку України, за ознаками якої визначаються завдання, об'єкт і предмет даного дослідження (с. 5). Поставлена мета відповідає темі дисертаційного дослідження. Досягнення окресленої мети розкривається у відповідному комплексі сформульованих дослідницьких завдань, які автором успішно розв'язані. Головна увага дисертанта зосереджується на дослідженні питань, пов'язаних із розробкою теоретико-

методичних та організаційних засад формування в Україні ефективного і прозорого страхового ринку на основі обґрунтування стратегічних орієнтирів його розвитку.

Із вищезазначеного зрозуміло, що дисертаційна робота Мартиненко Людмили Миколаївни на тему: «Стратегічні орієнтири розвитку страхового ринку України» виконана на актуальну тему, висвітлення якої є своєчасним та обґрунтовує новий підхід до вирішення наукового завдання щодо формування стратегічних орієнтирів розвитку страхового ринку України.

Актуальність теми дисертаційного дослідження підтверджується ще й тим, що робота виконана згідно з темами науково-дослідних робіт Академії муніципального управління МОН України «Дослідження економічних, соціальних і правових проблем становлення соціально орієнтованої ринкової системи України (номер державної реєстрації 0101U005489) та Донецького державного університету управління МОН України «Фінансовий механізм державного управління економікою України (номер державної реєстрації 0104U0087989), де автору належать розробки щодо обґрунтування механізму стратегічного розвитку страхового ринку України та засад реалізації принципів системного підходу щодо ідентифікації сукупних можливостей страхового сектору України.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, опублікованими її автором науковими працями та авторефератом дає можливість відзначити, що наукові результати, висновки і рекомендації є обґрунтованими та достовірними. Наукові положення, що знайшли відображення в дисертації, повно досліджені, про що свідчить структурна побудова та зміст роботи, широкий перелік використаних літературних джерел, узагальнених, систематизованих та кваліфіковано опрацьованих автором фундаментальних робіт вітчизняних і зарубіжних учених з питань економічної теорії, фінансів, страхування, а також

значний обсяг проаналізованого практичного матеріалу, нормативно-правових та методичних документів, статистичної інформації. На основі застосування загальнонаукових та спеціальних методів дослідження дисертанту вдалося зробити важливі висновки та цінні пропозиції, які мають як теоретичне, так і практичне значення щодо формування стратегічних орієнтирів розвитку страхового ринку України.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які викладено в представленій до захисту роботі, підтверджується приведеними теоретичними доказами щодо досліджень існуючих підходів до розкриття сутності страхування (с.9-17) та страхового ринку (с.20-28), процесу формування стратегічних орієнтирів розвитку страхового ринку (с. 37-42). У дисертації опрацьовано наукові положення щодо стратегічного розвитку страхового ринку, на основі яких запропоновано власну концепцію такого розвитку (с. 44).

Комплексний аналіз основних показників, що характеризують функціонування світового і національного страхових ринків (с.59-87); опрацювання критеріїв до формалізації стратегічних орієнтирів розвитку страхового ринку (с. 87-89), обґрунтування методичних підходів до оцінки рівня стратегічного розвитку страхового ринку (с. 113-122) дозволили автору сформулювати власне бачення стратегічних орієнтирів розвитку страхового ринку України на найближчу перспективу.

Практичні розробки автора в дисертації наглядно представлені у вигляді таблиць, рисунків, структурно-логічних схем та додатків.

Достовірність, обґрунтованість та об'єктивність отриманих автором результатів та зроблених висновків підтверджується й тим, що проведене дослідження базується на достатньому масиві статистичних даних, які дозволяють автору прогнозувати перспективи розвитку страхового ринку України з урахуванням стратегічних орієнтирів.

Про те, що викладені у дисертації положення, висновки і рекомендації є достатньо обґрунтованими і достовірними, свідчить також їх апробація, здійснена на практиці: використання у діяльності Національної комісії, що

здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг; у діяльності ПрАТ «Страхове товариство «Іллічівське»; ПрАТ «Страхова група «ТАС»; оприлюднення результатів дослідження на чотирьох міжнародних науково-практичних конференціях.

Наукова новизна одержаних результатів.

Основні положення дисертації, що визначають її наукову новизну, полягають у такому:

- Набув подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат, а саме: надано авторське визначення поняття «стратегічні орієнтири розвитку страхового ринку» як системи критеріїв щодо напрямів розвитку страхового ринку на довгострокову перспективу, пов'язаних із постановкою конкретних цілей і завдань, розробкою плану дій відповідно до прийнятої концепції (програми, стратегії) (с. 41).
- Розроблено концептуальні положення стратегічного розвитку страхового ринку на засадах теорії стратегічного управління, які ґрунтуються на взаємодії теоретичних, методичних та модельно-інформаційних положень, що створює передумови досягнення стратегічних орієнтирів (с. 42-57).
- Удосконалено методичний підхід до оцінки стратегічного розвитку страхового ринку, який ураховує вплив окремих змістових складових (маркетингової, організаційної, фінансової, кадрової та інформаційного забезпечення) і дозволяє на підставі одержаного значення рівня стратегічного розвитку здійснювати обґрунтований вибір стратегічних орієнтирів розвитку страхового ринку (с. 113-122).
- Удосконалено науково-методичний підхід до формування та реалізації концепції розвитку страхового ринку, який дозволяє формалізувати й кількісно охарактеризувати ступінь його розвитку, що уможливорює прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо вибору сценарію розвитку страхового ринку (с. 165-173).

Отримані автором результати та надані пропозиції за умови їх реалізації можуть сприяти розвитку страхового ринку України.

Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації.

Автореферат у повній мірі відображає основний зміст роботи, теоретичні та практичні аспекти дослідження та їх результати, а також наукову новизну.

Основні положення та найважливіші результати дисертаційного дослідження опубліковано автором у 12 наукових працях загальним обсягом 3,88 друк. арк., у тому числі 7 статей у наукових фахових виданнях (з них 2 – у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз).

Значимість результатів дослідження для науки і практики

Наукове значення отриманих Мартиненко Л.М. результатів визначається сукупністю теоретичних, методичних і прикладних положень формування стратегічних орієнтирів розвитку страхового ринку України.

Окремі результати дисертаційного дослідження було використано:

- Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг при опрацюванні проектів нової редакції Закону України «Про страхування» та Стратегії розвитку фінансового сектора України до 2018 р. (довідка від 24.07.2014 р. №9288/04-10;

- Приватним акціонерним товариством «Страхова група «ТАС» при складанні комплексних програм розвитку діяльності страхової компанії на довгострокову перспективу (довідка від 14.08.2014 р. № Г 0100/4535);

- Приватним акціонерним товариством «Страхове товариство «Іллічівське» в частині розробки стратегії розвитку страхової компанії на довгостроковий період (довідка від 10.07.2014 № 1021).

Наукові положення та результати дисертаційного дослідження використані також у навчальному процесі Донецького державного університету управління при викладанні дисциплін «Страховання», «Основи страховання» (довідка від 29.08.2014 р. № 01-08/12).

Дискусійні положення та недоліки.

Відзначаючи в цілому достатній рівень наукових здобутків дисертанта, обґрунтованість переважної більшості результатів дослідження, слід указати на певні недоліки та дискусійні положення, які мають місце в роботі.

1. Розглядаючи сутність страховання (с. 10–17), авторові доцільно було б більш детально зупинитися на розкритті його функцій в ринковій економіці.
2. В дисертації слід було б більш детально зупинитися на державному регулюванні страхового ринку як визначальному чиннику його стратегічного розвитку (підрозділ 1.2).
3. Вважаємо недостатньо обґрунтованим вибір показників, які в роботі використовуються для оцінки розвитку страхового ринку (табл. 2.10, с. 93).
4. У запропонованому методичному підході до оцінки рівня розвитку страхового ринку (с. 114) автором не враховані екзогенні чинники впливу на такий розвиток.
5. Сформульовані автором пропозиції щодо оцінки результативності реалізації Концепції розвитку страхового ринку (с. 123) потребують доповнення з огляду на оцінку результативності запропонованих у дисертації напрямків формування стратегічних орієнтирів розвитку страхового ринку України.
6. Потребує свого додаткового пояснення вага окремих чинників при оцінці автором ступеню впливу «окремих складових стратегій на розвиток страхового ринку» (табл. 2.4, с. 121).

Загальна оцінка дисертаційного дослідження.

Дисертація Мартиненко Людмили Миколаївни «Стратегічні орієнтири розвитку страхового ринку України» є завершеним, самостійним науковим дослідженням, що характеризується актуальністю, містить елементи новизни, має науково обґрунтовані результати та практичне значення.

Дисертант проявив достатньо високий рівень теоретичних знань, добре володіння аналітичними методами дослідження, ознайомлений із розробками вітчизняних та зарубіжних авторів щодо досліджуваної теми. Поставлена мета та завдання дослідження виконані; структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам; зміст опублікованих робіт та автореферату відповідає основним положенням дисертації.

Дисертація відповідає пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор, Мартиненко Людмила Миколаївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри страхування ДВНЗ
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

О.О. Гаманкова

